

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 22-23 травня 20235 року)

Одеса -2025

УДК: 1:403:316.6 (08)

Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 22-23 травня 2025 р.) 189 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

- Збірник матеріалів VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства; соціокультурні трансформації молодіжного соціуму; соціокультурні трансформації освітнього середовища; культуру бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства; філософію менеджменту соціокультурної діяльності у контекстуальному полі глобальних трансформаційних процесів. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

«Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства»

22-23 травня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

1. Лісеєнко О. В. Українська національна ментальність: ціннісні зрушення в умовах сучасності. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022. № 2. С. 140-145.

Наумкіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і прав Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

Ляшенко Софія Едуардівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, спеціальність 052 – Політологія.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРОСТОРУ

У сучасному українському суспільстві, що зазнає глибоких трансформацій через війну, соціально-економічні кризи, реформування інституцій та вплив глобалізаційних чинників, особливу увагу дослідників привертають явища соціальних девіацій і новітніх форм суспільних рухів [1; 2]. Девіантна поведінка та активізація громадських ініціатив виступають маркерами глибших соціальних процесів і нерідко вказують на зони соціальної напруги, де стикаються цінності, інтереси та уявлення про норми.

Девіації, як відомо, – це порушення соціальних норм, що можуть мати як деструктивний, так і адаптивний характер. У післяреволюційний та воєнний періоди в Україні зростає рівень агресії, зловживання психоактивними речовинами, економічних злочинів, шахрайства, а також проявів анархії в умовах ослаблених інституцій [1; 5]. Разом із цим з'являються нові типи девіацій, пов'язані з цифровим середовищем: кібербулінг, хакерські атаки, шахрайство у соціальних мережах, дезінформація та фейки як інструменти впливу [6].

Повномасштабне військове вторгнення РФ стало потужним тригером трансформації соціальної поведінки. З одного боку, – зростає готовність до самопожертви, солідарності, волонтерства, що має ознаки позитивної девіації. З іншого – посилюється травматизація, виникають посттравматичні розлади, деморалізація, зростає кількість випадків домашнього насильства, торгівлі людьми, нелегального обігу зброї [5; 7].

Варто також відзначити тенденцію до зниження рівня довіри до правоохоронних органів та судової системи, що спричиняє самоорганізацію громад у вигляді неформальних «судів честі», спроби самосуду або активізації

приватних охоронних структур. Такі явища можуть не лише підривати правопорядок, а й змінювати сприйняття справедливості в суспільстві.

Паралельно із девіантними процесами в Україні спостерігається зростання впливу новітніх суспільних рухів [2; 3]. Вони мають гнучку структуру, горизонтальне управління, переважно волонтерський характер та цифрову мобілізацію. Найбільш показовими є рухи за права військових, правозахисні ініціативи, екологічні рухи, антикорупційні платформи, молодіжні протестні кампанії. Особливу роль відіграє жіночий активізм, що набув значного поширення як у тилу, так і на фронті, створюючи нові форми соціального капіталу.

Новітні суспільні рухи дедалі частіше впливають на формування державної політики. Прикладами цього є ініціативи щодо ветеранської політики, реабілітації військових, законодавчого врегулювання питань мобілізації, цифрової безпеки. Зростає роль цифрових петицій, громадських обговорень онлайн, що стають механізмами впливу на прийняття рішень [3; 6].

У сучасному світі, де швидко змінюються цінності та рамки допустимого, те, що сьогодні вважається девіацією, завтра може стати нормою. Україна перебуває на етапі переосмислення цих меж, де часто зіштовхуються європейські стандарти прав і свобод із пострадянською культурною інерцією [3; 4].

Дослідження девіацій і суспільних рухів є важливим інструментом моніторингу соціальної динаміки. Через них можна простежити реакцію суспільства на стрес, рівень довіри до інституцій, ефективність реформ, наявність нових моделей солідарності або відчуження. Це також засіб стратегічного прогнозування – які форми поведінки можуть набути масового характеру, які – маргіналізуються, і в якому напрямку трансформуватиметься суспільна норма.

Таким чином, девіації та суспільні рухи в Україні виступають як дзеркало, що відображає глибину суспільних змін, наявність незавершених трансформацій та потенціал для оновлення соціальної структури. Їх вивчення є не лише академічно значущим, а й практично необхідним для формування дієвої соціальної політики в умовах турбулентності.

Список використаних джерел:

1. Яворський В. Девіантна поведінка в умовах соціальної турбулентності. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2021. №1. С. 38–45.
2. Пархоменко Н. Громадянське суспільство в Україні: нові рухи та виклики війни. Наукові записки НаУКМА. Соціологія. 2023. Т. 7. С. 55–62.
3. European Union Agency for Fundamental Rights. Civic Space and Fundamental Rights in Ukraine: Annual Overview 2023. Vienna: FRA, 2024.

4. Zarembo K. Ukrainian Civic Resistance during War: From Spontaneity to Structure. Kyiv: New Europe Center, 2023.

5. Дослідження Центру Разумкова «Соціальна напруга в Україні: причини, форми, наслідки». Київ, 2022. URL: <https://razumkov.org.ua>

6. Міністерство цифрової трансформації України. Аналітичний звіт щодо цифрових загроз. Київ, 2024.

7. Балан П. Психосоціальні наслідки війни в Україні: тенденції 2022–2025 років. *Психологія і суспільство*. 2025. №1. С. 11–22.

Поплавська Тетяна Миколаївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,

Барков Степан - здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП Філософія, кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ І ТРАДИЦІЙ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

Проблема трансформації цінностей, традицій та ідентичності сучасної людини, а також ключових чинників, що визначають динаміку цих змін, є міждисциплінарною і привертає увагу філософів, соціологів, культурологів, політологів, психологів та педагогів. При цьому як вагомий чинник трансформації суспільства початку XXI століття, криз та змін ідентичності розглядається активне впровадження інформаційних технологій у повсякденне життя та ускладнення комунікаційних систем.

Протягом останнього століття українське суспільство пережило щонайменше три «світоглядні революції», у ході яких соціокультурні цінності зазнавали радикальних змін, переходячи від ціннісних систем православного суспільства до комуністичних ідеалів, а далі — до розпаду цієї системи й різкого переходу до цінностей глобалізованого світу.

Найгостріше злам традиційних цінностей переживається у період транзиту суспільного устрою від одного стану до іншого. Пострадянське суспільство зіткнулося не лише з переходом до смислових структур демократичного суспільства, а й із семіотичною неоднорідністю, плюралістичністю та суперечливістю інформаційних джерел і психологічних ресурсів Інтернету, які призводять до парадоксального співіснування часом несумісних ціннісних систем.

Бубіна Анастасія, Ладонько Людмила	56
ВАЖЛИВІСТЬ ПОЛІТИКИ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	
Врайт Галина Яківна, Стойкова Кароліна	60
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ	
Гончарова Ольга Євгенівна,	64
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ОСНОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ: ВИКЛИКИ ВЗАЄМОДІЇ {ЛЮДИНА}~[МАШИНА] І ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНОМІРНОСТІ ЯК ІМПЕРАТИВ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДЯНОСТІ	
Добролюбська Юлія Андріївна	71
ПОБУДОВА ТА ПОДІЛ ЧАСУ: ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТА ХРОНОЛОГІЯ МАСАЮКІ САТО	
Йорж Руслан Анатолійович	74
ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ ПРО ДУХ, ДУШУ І СВІДОМІСТЬ	
Карастан Сергій Костянтинівич	81
ЦІННІСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ПІД ВПЛИВОМ ТІНЬОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАКТИК	
Кириченко Данієль, Атаманюк Зоя Миколаївна	82
ЩО ЯВЛЯЄ СОБОЮ ПОНЯТТЯ “ЗАКОН”	
Козленко Павло Юхимович	84
КОНЦЕПІЯ МОРАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ВПЛИВ ТЕОРІЇ ДЖОНА ЛОККА НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО	
Крохмаль Олександр Миколайович, Лісєнко Олена Василівна,	87
КОНЦЕПТ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕФЛЕКСИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ	
Наумкіна Світлана Михайлівна, Ляшенко Софія Едуардівна	90
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРОСТОРУ	
Поплавська Тетяна Миколаївна, Барков Степан	92
ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ І ТРАДИЦІЙ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА	
Рапацька Наталя, Нехай В.А.	94
РОЗРОБКА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ІВЕНТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ БУДИНКУ КУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ГОРОДНЯНСЬКОГО МІСЬКОГО БУДИНКУ КУЛЬТУРИ)	
Світлицька Віолета, Петінова Оксана	96
СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ЖІНКИ ДОБИ МЕТАМОДЕРНУ (НА МАТЕРІАЛАХ ПРОВЕДЕНОГО СОЦІОЛОГІЧНОГО	